

ИРГЭНИЙ ЗОРИГ НОГООН НАМЫН
ДАРГА Б.БАТБААТАР ТАНАА

**ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvsgul@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.08.05 № 01/721
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх
дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5.4-т заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хөвсгөл аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Иргэний зориг ногоон намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Хөвсгөл аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигч нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь аймаг, сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох нам, эвсэл болон бие даан нэр дэвшигчийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2024 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2025-2026 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Хөвсгөл аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны ээлжит сонгуульд оролцох Иргэний зориг ногоон намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлага болон холбогдох бусад хууль, тогтоомжид тус тус нийцсэн байна.

Иргэний зориг ногоон намын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр (3 хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Иргэний зориг ногоон намд

Хувийг: Хөвсгөл аймгийн Сонгуулийн хороонд

Хавсралт *В*. хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

А.ЭРДЭНЭБААТАР

Хөвсгөл аймгийн ИТХ-ын сонгуульд оролцох Иргэний Зориг Ногоон Намын мөрийн хөтөлбөр

Оршил

Иргэний Зориг Ногоон нам нь тогтвортой хөгжил, байгаль орчныг хамгаалах, нийгмийн тэгш байдлыг хангахад тууштай ажиллана. Манай хөтөлбөр нь нийгэмд тулгарч буй өвөрмөц сорилтуудыг шийдвэрлэх, бүх оршин суугчдад чинээлэг, ногоон, хүртээмжтэй ирээдүйг дэмжих зорилготой. Энэхүү хөтөлбөр нь оршин суугчдын сайн сайхан байдалд чухал ач холбогдолтой гол салбар дахь бидний алсын хараа, зорилго, стратегийг тодорхойлсон.

1-р бүлэг: Байгаль орчны тогтвортой байдал

1.1 Сэргээгдэх эрчим хүчийг дэмжих

- 1.1.1 Өрхийн сэргээгдэх эрчим хүчийг нэвтрүүлэхийг дэмжинэ
- 1.1.2 Сэргээгдэх эрчим хүчний бодлогыг дэмжинэ
- 1.1.3 Нөхөрлөлийн эрчим хүчний хоршоод байгуулахыг дэмжинэ

1.2 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулах

- 1.2.1 Дахин боловсруулах цогц хөтөлбөр нэвтрүүлэхийг дэмжинэ
- 1.2.2 Нэг удаагийн хуванцарыг багасгах, өөр хувилбаруудыг дэмжинэ
- 1.2.3 Бордоо болон органик хог хаягдлын менежментийг дэмжинэ

1.3 Байгалийн нөөцийг хамгаалах

- 1.3.1 Орон нутгийн экосистемийг хамгаалах хүчин чармайлтыг бэхжүүлэнэ
- 1.3.2 Усны тогтвортой менежментийн туршлагыг сайжруулна
- 1.3.3 Тогтвортой хөдөө аж ахуй, ойн аж ахуйг дэмжинэ

2-р бүлэг: Эдийн засгийн хөгжил

2.1 Орон нутгийн бизнесийг дэмжих

- 2.1.1 Жижиг бизнест зээл олголтыг судалж, бодлогоор дэмжинэ
- 2.1.2 Орон нутгийн бизнес эрхлэлтийг судалж, бодлогоор дэмжинэ
- 2.1.3 Орон нутгийн зах зээл, худалдааны сүлжээг хөгжүүлнэ

2.2 Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх

- 2.2.1 Эко аялал жуулчлалын санаачилгыг дэмжинэ
- 2.2.2 Соёлын өвийг хамгаална
- 2.2.3 Тогтвортой аялал жуулчлалыг дэмжинэ

1720090001-0070605

0000000001

2.3 Ажлын байр бий болгох, сургах

- 2.3.1 Ногоон үйлдвэрлэлд ажлын байрны сургалтын хөтөлбөр бий болгоно
- 2.3.2 Ур чадварыг хөгжүүлэх боловсролын байгууллагуудтай хамтран ажиллана
- 2.3.3 Байгаль орчныг хамгаалах төслүүдэд хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бүрдүүлнэ

3-р бүлэг: Нийгмийн тэгш байдал ба оролцоо

3.1 Боловсролыг сайжруулах

- 3.1.1 Орон нутгийн сургуулийн санхүүжилтийг нэмэгдүүлэхийг судалж, дэмжинэ
- 3.1.2 Бага насны хүүхдийн боловсролын хүртээмжийг өргөжүүлэхийг дэмжинэ
- 3.1.3. Мэргэжлийн болон техникийн сургалтын хөтөлбөрийг боловсронгуй болгоно

3.2 Эрүүл мэнд, сайн сайхан байдлыг хангах

- 3.2.1 Эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний хүртээмжийг бодлогоор дэмжинэ
- 3.2.2 Сэтгэцийн эрүүл мэндийн талаарх мэдлэгийг дээшлүүлнэ
- 3.2.3 Олон нийтийн эрүүл мэндийн хөтөлбөрт анхаарч, бодлогын дэмжлэг үзүүлнэ

3.3 Эмзэг бүлгийн хүн амыг дэмжих

- 3.3.1. Бага орлоготой өрхүүдэд хүргэх нийгмийн үйлчилгээний чанарыг сайжруулна
- 3.3.2. Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг чадавхижуулах бодлогыг дэмжинэ.
- 3.3.3. Ахмад настнуудад үзүүлэх дэмжлэгийг бодлогоор дэмжинэ

4-р бүлэг: Дэд бүтэц ба холболт

4.1 Тогтвортой тээврийг хөгжүүлэх

- 4.1.1 Нийтийн тээврийн сүлжээний бүтцийг сайжруулах бодлогыг дэмжинэ
- 4.1.2 Моторгүй тээврийн хэрэгслийн үйлчилгээг дэмжинэ
- 4.1.3. Цахилгаан тээврийн хэрэгслийн дэд бүтцийн бодлогыг дэмжинэ

4.2 Дижитал холболтыг сайжруулах

- 4.2.1 Өргөн зурвасын интернетийн хандалтыг өргөжүүлнэ
- 4.2.2 Дижитал бичиг үсгийн хөтөлбөрийг дэмжинэ
- 4.2.3. Цахим засаглалын санаачлагыг дэмжинэ

4.3 Нийтийн аж ахуйг сайжруулах

- 4.3.1 Ус, ариутгах татуургын системийг шинэчлэлийг дэмжинэ

1720090001 ... 0070605
0000000002

4.3.2 Эрчим хүчний найдвартай хангамжийг бодлогын хүрээнд дэмжинэ

4.3.3 Хог хаягдлын менежмент, цэвэрлэх байгууламжийн шинэчлэлийг бодлогоор дэмжинэ

5-р бүлэг: Засаглал ба ил тод байдал

5.1 Сайн засаглалыг дэмжих

5.1.1 Төрийн үйл ажиллагааны ил тод, хариуцлагатай байдлыг нэмэгдүүлнэ

5.1.2 Шийдвэр гаргах түвшинд олон нийтийн оролцоог дэмжинэ

5.1.3. Авлигатай тэмцэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ

5.2 Олон нийтийн оролцоог бэхжүүлэх

5.2.1 Олон нийтийн байнгын уулзалтыг зохион байгуулна

5.2.2 Орон нутгийн иргэний байгууллагуудыг дэмжинэ

5.2.3 Сайн дурын үйл ажиллагаа, олон нийтэд үйлчлэх үйл ажиллагааг дэмжинэ

5.3 Хуулийн хэрэгжилтийг үр дүнтэй хангах

5.3.1 Хууль сахиулах байгууллагын ажилтнуудын сургалтыг сайжруулна

5.3.2 Олон нийтийн цагдаагийн хөтөлбөрийг сайжруулна

5.3.3 Тэгш шударга ёсыг дэмжинэ

Дүгнэлт

Иргэдийн Зориг Ногоон нам нь тогтвортой, эрх тэгш, чинээлэг нийгмийг байгуулахын төлөө зүтгэнэ. Байгаль орчны тогтвортой байдал, эдийн засгийн хөгжил, нийгмийн тэгш байдал, дэд бүтэц, холболт, сайн засаглалд анхаарлаа хандуулснаар бид оршин суугч бүр хөгжиж чадах ирээдүйг бий болгохыг зорьж байна.

